

δωμάτιον, πλέκυσσα στεφάνους από άνθη.

Ἡ Σμαρῶ ἐκάθητο ἀκίνητος· τὸ κτύπημα τοῦ ὠρολόγιου τὴν ἀνησυχεῖ· ἐσηκώθη, καὶ ἀρπάσασα σπασμωδικῶς τὸ ὠρολόγιον, τὸ ἔβαλεν ἐξωθεν τοῦ δωματίου· ἀλλὰ τὸ σπίτι ἦτο τόσον ἡσυχον, ὥστε καὶ πάλιν ἤκουετο. . . τίκ. . . τὰκ. . .

Ἡ Σμαρῶ ἐκάθησε πάλιν πλησίον τῆς πυρᾶς· αἱ παρειαὶ τῆς ἦσαν κόκκιναι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς θολοὶ καὶ ἀπλανεῖς. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὕφονεν ἀνησυχῶς τὸ βλέμμα τῆς καὶ ῥίγος καταλαμβάνεν ὅλον τῆς τὸ σῶμα. Βαθμηδὸν ἡ φωτιὰ ἐσθύνετο· τὸ ὠρολόγιον μὲ τὸ μικρὸν ἤχηρόν του κτύπημα ἐσήμανε δώδεκα.

Ἦνοιξε σιγά, πολὺ σιγά, ἡ θύρα καὶ ἡ Σμαρῶ ἤκουσε πατήματα ἐλαφρὰ ὀπισθὲν τῆς, πατήματα μικροῦ παιδίου, τοῦ ὁποίου οἱ πόδες δὲν εἶνε ἀκόμη συνειθισμένοι νὰ πατοῦν τὴν γῆν. Ἡ Σμαρῶ ἤκουσε τὰ βήματα ἀλλὰ δὲν ἐστρεψε· κυανῆ λάμψις διεχύθη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς καὶ παρευθὺς ἤκουσε μικρὰν φωνήν :

« Ἄχ μάνα, μου! Πῶς δὲν γυρίζεις νὰ μὲ ἰδῆς; Μιὰ φορὰ ἅμα σ' ἐπλησίαζα μὲ κατέτρωγες μὲ φιλιὰ. Πῶς δὲν μὲ φιλεῖς τώρα, μανοῦλα; Τρέμω ἀπὸ τὸ κρύο, ἀλλ' ἂν μὲ πάρης σ' τὸν κόρφο σου, ἂν βάλω τὸ κεφαλάκι σ' τὴν καρδιά σου, μάνα, τότε ἡ δική σου ζωὴ θὰ μὲ ζεστάνη. Θὰ βάλλω τὰ χεράκια μου σ' τὴς ξανθές σου πλεξοῦδες, καὶ ἀπ' τὸ φῶς τῶν μαλλιῶν σου καὶ ἀπ' τὴν ἀγάπη τοῦ λάμπει στὰ μάτια σου, θὰ ζεσταθῆ ἡ καρδουλά μου, καὶ θὰ μπορέσω νὰ σὲ φιλήσω πάλι. — Ἐνα φιλάκι μόνον σ' τὸ στόμα, γλυκειὰ μανοῦλα! »

Ἡ Σμαρῶ ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὸ κάθισμα· τὰ χεῖλη τῆς ἦσαν ἡμιάνοικτα καὶ ἀνέπνεε δυσκόλως.

Ἦνοιξε τὰς ἀγκάλας τῆς ὀρητικῶς, τόσον ὀρητικῶς, ὥστε τὸ φόρεμά τῆς ἐξεκουμβώθη ὅλον καὶ ἐφαίνετο τὸ στήθος τῆς, πᾶλλον σφοδρῶς ἀπὸ τὴν συγκίνησιν. . . Διότι τὸ τέκνον τῆς ἐστέκετο ἔμπροσθέν τῆς, τὸ τέκνον τῆς ὠμίλει. . . Ἦτο χλωμόν, μὲ χεῖλη πάλλευκα καὶ ὀφθαλμούς ἠρέμους καὶ λάμποντας· τὰ χρυσὰ μαλλιά του ἐστεφάνωναν τὸ κεφαλάκι του.

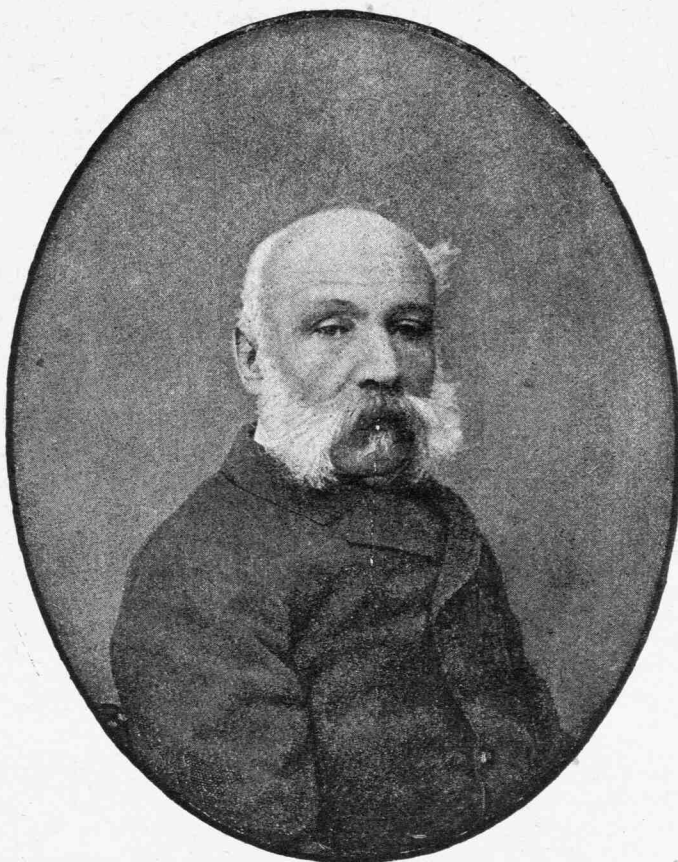
Ἡ μήτηρ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ τέκνον τῆς μὲ λυγρὸν χαρὰς.

« Εἶσαι τὸ παιδάκι μου, ὡς τῶν ματιῶν μου καὶ χαρὰ τῆς ζωῆς μου! Μοῦ εἶπαν πῶς ἀπέθανες, ἀλλ' ἐγὼ ἤξευρα ὅτι τὸ νεκρὸ παιδί σ' τὸ στρώμα δὲν ἦτανε δικό μου. Εἰξευρα ὅτι δὲν θάμενες βουβὸ κι' ἀκίνητο ὅταν ἡ μάνα μὲ δάκρυα σὲ παρακαλοῦσε νὰ τῆς μιλήσης. Ἄχ, πῶς σ' ἐπῆθησα, ἀγγελοῦδι μου! . . . Τί κρύο

ποῦ εἶσαι! Νά! Ἄναψα ἓνα κερὶ γιὰ νὰ βλέπω καλλίτερα τὸ πρόσωπάκι σου. Τώρα θὰ ζεσταθῆς ».

Καὶ ἔλαβεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς τὸ ψυχρὸν παιδίον, ἀφίνουσα τὰ δάκρυά τῆς νὰ πίπτουν ἐπὶ τοῦ μικροῦ προσώπου του. Τὸ κηρίον εἶχεν ἀναρθῆ καὶ ἐφαίνοντο εἰς τὸ σκότος τὰ ὄχρὰ πρόσωπα τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου.

Ἡ Σμαρῶ ἠσθάνθη τέλος τὸ μικρὸν σῶμα ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς νὰ θερμαίνεται ὀλίγον, καὶ τὸ τέκνον ἐπλησίασε τὰ χεῖλη εἰς τὰ στήθη τῆς, καὶ μὲ τὰ χεράκια του ἐτράθηξε κάτω τοὺς ξανθοὺς τῆς πλεκαίμους καὶ τοὺς ἐκράτει σφιχτά. Ἡ Σμαρῶ ἐκάθητο ὡς ἐν ὄνειρῳ· ἐθήλαζε

Θεόδωρος II. Ἀνιγιάννης

πάλιν τὸ βρέφος τῆς, τὸ ἐκράτει ὡς ἄλλοτε πλησίον τῆς καὶ τὸ ἐφιλεῖ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ τῆς χρυσῆς κεφαλῆς. . .

Περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς πρωΐας ἤκουσθη ζωηρὸν κτύπημα εἰς τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν ἡ νέα χωρική μὲ πρόσωπον ῥοδοκόκκινον καὶ ζωηρόν. Ἀλλὰ πρὶν προχωρήσῃ δύο βήματα εἰς τὸ δωμάτιον ἐξέβαλε φρικώδη φωνήν καὶ τὸ πρόσωπόν τῆς ἠλκιδίωθη ἐκ τρόμου.

« Θεέ μου! Παναγία μου! Τί συμφορὰ! Ἄλλοίμονό μου, ἄχ ἄλλοίμονο! »

Μὲ φωνὰς ἤχηρὰς καὶ ἀποσπῶσα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, ἔτρεξεν εἰς τὸν ὁδὸν ταχέως. Μετ' ὀλίγον συνήντησεν ἄλλας χωρικός, αἵτινες τρέμουσαι ἦνοιξαν τὴν θύραν τοῦ δωματίου τῆς Σμαρῶς καὶ ἐκύτ-

ταξαν μέσα. Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη ἀνατείλει καὶ ἐφώτιζε μὲ τὰς πρώτας του ἀκτῖνας τὸ ἄψυχον σῶμα τῆς μητρὸς. Ἡ ἐκφρασίς τῆς ἦτο γλυκεῖα καὶ ἡσυχος, διότι τὰς τελευταίας ὥρας τοῦ δυστυχοῦς βίου τῆς παρηγόρησε γλυκὺ ὄνειρον μεσονυκτίου.

ΧΙΩΤΙΣΣΑ

ΕΘΝΙΚΑΙ ΥΒΡΕΙΣ¹

Καὶ πόλεις δὲ ὀρισμέναι κατηγοροῦντο ἢ ἐχλευάζοντο διὰ διαφόρους λόγους. Οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν περιβόητοι ὡς φῶρες, οἱ Ἐρετριεῖς ἐκαχίζοντο διὰ τὴν κατὰ κόρον ἰσχυροῦν τοῦ βῶ ἐν τῷ λέγειν, οἱ Σάμιοι διὰ τὴν τρυφήν, οἱ Σίφιοι διὰ τὴν ἀσέλγειαν, οἱ Κολοφώνιοι διὰ τὴν ὕβριν, οἱ Μυκόνιοι διὰ τὴν γλισχρότητα, οἱ κάτοικοι τοῦ Ρηγίου διὰ τὴν δειλίαν, οἱ Μεγαρεῖς διὰ τὰ προσηγορητὰ δάκρυα, οἱ Χαλκιδεῖς διὰ τὴν φιλαργυρίαν, οἱ Αἰγινήται διὰ τὴν πανουργίαν, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν τῶν Κρητῶν, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία *Κρηὸς πρὸς Αἰγινήτην*, οἱ Σινοπαῖοι διὰ τὴν ἀσχημοσύνην, οἱ Σκύριοι διὰ τὴν εὐτέλειαν, οἱ Κερκυραῖοι διὰ τὴν γνωστὴν ἐλευθέραν Κέρκυραν, οἱ Κυναιθεῖς τῆς Ἀρκαδίας διὰ τὴν ἀμυσιαν, οἱ Αἰξωνεῖς καὶ οἱ Σφήττιοι τῆς Ἀττικῆς, ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὴν ἀγριότητα, οὗτοι δὲ διὰ τὴν κακολογίαν. Καὶ τόσον ἦσαν γνωσταὶ αἱ τοιαῦται παρὰ τοῖς Ἕλλησι διαδεδομέναι δυσφημίαι περὶ ὁμοφύλων πόλεων, ὥστε παροιμιακαὶ μὲν ἔγειναν αἱ τοιαῦται περὶ αὐτῶν γινῶμαι παρ' αὐτοῖς, ἐνίστε δὲ καὶ ἐπλάσθησαν ῥήματα ἀρκούντα πρὸς δῆλωσιν τῆς κατηγορίας, οἷα τὰ *σιφνιάζειν, κρητίζειν, λεσβιάζειν, χαλκιδίζειν, αἰξωνεύεσθαι, ἀνάλογα τὸν σχηματισμὸν πρὸς τὰ παρί-*

ζειν, αἰγυπτιάζειν καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἄλλοτε δὲ ἡ καθ' ὁμοφύλων καταλαλιὰ ὤζυνε καὶ τὸ κέντρον τῆς ἐπιγραμματικῆς μούσης πρὸς κακολογίαν ἐλληνίδων πόλεων. Γνωστότατα εἶνε δύο ἐπιγράμματα τοῦ Λερίου Δημοδόκου, ἀκμάσαντος τὸν ἔκτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, δι' ὧν καθάπτεται τῶν Χίων καὶ τῶν Μιλησίων.

Καὶ τότε Δημοδόκου· Χίοι κακοί· οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ, πάντες, πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλῆς δὲ Χίου.

Καὶ τότε Δημοδόκου· Μιλήσιοι ἀξύνετοι μὲν οὐκ εἶσι, δρῶσιν δ' οἷα περ ἀξύνετοι.

Ἡ κατὰ τῶν Μιλησίων ὕβρις τοῦ Λερίου ποιητοῦ ἠρέθισε τὸν σύγχρονον αὐτοῦ Μιλήσιον Φωκυλίδην, ὅστις ἀντέστρεψε τὸ

¹ Ἴδε σελ. 130.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σκαρβαίοι και Τερρακόττες, συννέτα υπό Ι. Γρουπάρη.

Τὸ Ὀκταήμερον, ὑπὸ Γρ. Ξ. Διαγωνισμὸς Διηγήματος, Κρίσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς.

Ὁνειρον Μεσονυκτίου, διήγημα ἐπαινεθὲν ἐν τῷ Α' Διαγωνισμῷ.

Ἐθνικαὶ ὕβρεις, ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου. Τὸ Παλάτι, ποίημα ὑπὸ Ι. Ψυχάρη.

Ὁ Χρυσοκάραβος, διήγημα Ἐδγάρδου Πόου (μετ' εἰκόνων), μετάφρασις Ἐμμανουὴλ Ροΐδου.

Ἐπιστημονικὰ ἀνάλεκτα ὑπὸ Ρ*.

Χρονικά.—Αἱ Εἰκόνες μας. Ζητήματα καὶ Ἐρωτήσεις.

Ἡ Ἀλληλογραφία μας.

Θεόδωρος Π. Δηλιγιάννης (εἰκόν).

Εἰς τὸ προδεχῆς : Περί τῶν Διεθνῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Εἰς τοὺς Γάμους Ἀγγέλου Γιαλλινᾶ καὶ Ἀγγελικῆς Τοπάλη, ποίημα ὑπὸ Γερσίου Μαρκορᾶ, κτλ.

Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ ἀφορῶν τὴν «Εἰκονογραφημένην Ἐστίαν» : Πρὸς τὸν κύριον ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΝ, διευθυντὴν τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἐστίας» Ἀθήνας.

πρῶτον τῶν δύο τούτων ἐπιγραμμάτων τοῦ Δημοδόκου κατὰ τῶν Λερίων, γράφας

Καὶ τότε Φωκυλίδεω· Λέριοι κακοί· οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ,

πάντες, πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλῆς Λέριος.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Δημοδόκου ἔτυχε καὶ ἄλλων μιμητῶν ἐν μεταγενεστέραις χρόνοις. Ἰδίως δὲ τὸ ἐπιγραμματικὸν κέντρον τῶν μιμητῶν ἐστράφη κατὰ τῶν Κιλικίων καὶ τῶν Καππαδόκων, δύο λαῶν, οὓς ἤκιστα ἠγάπησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Οἱ Καππαδόκες μάλιστα ἐτύγχανον περιβόητοι διὰ τὴν κακοτροπίαν αὐτῶν. Ἦσαν ἐν τῶν τριῶν κάππα τῆς παροιμίας, ἣτις ἔλεγε *Τρία κάππα κάμιστα, Καππαδοκία, Κρήτη καὶ Κιλικία*, τοῦθ' ὅπερ οἱ Ῥωμαῖοι μετένεγκον εἰς τρία ἄλλα κάππα, εἰς τρεῖς Κορηλίους, τὸν Σύλλαν, τὸν Κίνναν καὶ τὸν Λέντλον. Πρὸς ἐνδειξιν δὲ τῆς δυσφημίας μνημονευομένης κακίας τῶν Καππαδόκων ἐφέρετο καὶ ἐπίγραμμα, ὅπερ οὐκ ὀρθῶς ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ ἀναγράφεται ὡς ἔργον Δημοδόκου τοῦ Λερίου. Τὸ δ' ἐπίγραμμα τοῦτο, οὗ ἡ κακία ὑπερτερεῖ καὶ αὐτὴν τὴν μοχθηρίαν ἐφ' ἣ ἐκακίζοντο οἱ Καππαδόκες, εἶνε τὸ ἐξῆς·

Καππαδόκην ποτ' ἐχίδνα κακὴ δάκεν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ κάθτανε, γευσάμενη αἵματος ἰσθόλου.

Καὶ ἄλλο δ' ἐπίγραμμα κατὰ τῆς καππαδοκικῆς φαυλότητος ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ προσγράφεται εἰς τὸν Δημοδόκον, ἐν ᾧ, ὡς

ὀρθῶς ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων, εἶνε ποίημα τῶν βυζαντιακῶν χρόνων γραφὴν βραχὺν χρόνον μετὰ τὸ 534 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ κατὰ τοῦ ἐπαρχοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου, ὅστις ἦτο Καππαδόξ.

Καππαδόκα φαῦλοι μὲν αἶε, ζώνης δὲ τυχόντες φαυλότεροι, κέρδους δ' εἵνεκα φαυλότατοι· ἦν δ' ἄρα δις καὶ τρίς μεγάλην δρᾶζονται ἀπήνης, δὴ βᾶ τότε· εἰς ὥρας φαυλεπιφαυλότεροι. Μὴ, λίτομαι βασιλεῦ, μὴ τετράκις, ὄφρα μὴ αὐτὸς κόσμος ὀλισθήσῃ καππαδοκίζόμενος.

Διὰ τοῦ δηκτικοῦ τούτου ἐπιγράμματος παρακλεῖται ὁ αὐτοκράτωρ μὴ τυχὸν ἀναβιδάσῃ τὸ τέταρτον εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν Ἰωάννην, περὶ οὗ ῥητῶς γνωρίζομεν, ὅτι δις ἀνεδείχθη ἐπαρχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῷ 530 καὶ τῷ 534, καὶ ταῦτα διότι οἱ Καππαδόκες, οἵτινες πικροχόλως ὀνομαζόνται αἶε φαῦλοι, γίνονται ἔτι φαυλότεροι ἀνερχόμενοι εἰς ἀξιώματα. Τῶν ἀξιωμάτων δ' ἐνδεικτικὰ εἶνε ἡ ζώνη, ἧς γίνεται μνεῖα ἐν τῷ ἐπιγράμματι, καὶ ἡ ἀπήνη, ἣτοι ἡ ἀργυρᾶ ἀμαξα, ἐφ' ἧς συνήθως ὄχετο ὁ ἐπαρχος.

Ἀλλὰ τὸ ἐπιφανέστατον δεῖγμα τῆς ἐλληνικῆς καθ' ὁμοφύλων κακολογίας παρέχουσιν οἱ ἀρχαῖοι Βοιωτοί. Οὗτοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μεσσηνίου Δικαίρχου κατηγοροῦν αὐτοὶ ἑαυτοὺς, ἀπαριθμοῦντες σωρείαν ἀκλήρημάτων καταρρυσθέντων εἰς τὰς βοιωτικὰς πόλεις ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος. Ἔχει λοιπὸν κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν τῶν Βοιωτῶν ἐκάστη τῶν βοιωτικῶν πόλεων καὶ ἐν ἀκλήρημα. Καὶ ἡ μὲν αἰσχροκέρδεια κατῴκει ἐν Ὠρωπῷ, ὁ δὲ φθόνος ἐν Τανάγρα, ἡ δὲ φιλονεικία ἐν Θεσπιαῖς, ἡ δὲ ὕβρις ἐν Θήβαις, ἡ δὲ πλεονεξία ἐν Ἀθησῶνι, ἡ δὲ περιέργεια ἐν Κορωνεῖα, ἡ ἀλαζονεία ἐν Πλαταιαῖς, ὁ τυρετός ἐν Ὀρχήστῳ καὶ ἡ ἀναίσθησις ἐν Ἀλιάρτῳ. Καὶ ὅμως ὁ ἀναγνώστης εἶδεν, ὅτι, ἂν ὀλίγα ἀκλήρηματα ἔμειναν ἐξω τοῦ βοιωτικοῦ τούτου ὑβριστικοῦ δεκαλόγου, ἐπερίσσειον ὅμως ἰκαναὶ κακολογίαι καὶ συκοφανταί, ἅς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀσυστολῶς ἐξετόξουν κατὰ τῶν ὁμοφύλων.

Ὡς δ' ἐν τῇ ἀρχαιότητι, οὕτω καὶ κατὰ τοὺς μέσους χρόνους οἱ Ἕλληνες ἔστρεψαν τὰ ὄπλα τῆς δυσφημίας οὐ μόνον κατὰ ξένων ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτῶν. Καὶ δὴ ἀμέσως ἐν τοῖς πρώτοις περιεργος εἶνε ἡ ἐφ' ὕβρις νέα ἔννοια, ἣν ἔλαβεν αὐτὸ τὸ ἐθνικὸν ὄνομα τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Βυζαντινοὶ, μὴ λησμονοῦντες, ὅτι τὸ κράτος τῶν αὐτοκρατόρων εἶχε στήσει τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐν τῷ κτίσματι τοῦ Κωνσταντίνου, τῇ Νέᾳ Ῥώμῃ, ὡς διάδοχον τῆς παλαιᾶς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς, ὀνόμαζον ἑαυτοὺς Ῥωμαῖους. Οἱ βασιλεῖς τῆς ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἐπωνόμαζον ἑαυτοὺς αὐτοκράτορας Ῥωμαίων, καὶ ἡ βυζαντιακὴ ποίησις ἐξυμνοῦσα ἀπεκάλει αὐτοὺς αὐσονάρχας, ὡς εἰ ἦσαν Ἴταλοι. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἐκρωμαίσεως ἐκείνης τοῦ ἐθνικοῦ ὀνόματος τοῦ ἐλληνικοῦ γένους, ἣτις εἶχεν

ἀρχίσει ἴσως, ὡς τινες ὄχι καὶ τόσον ὀρθῶς νομίζουσιν, ἀπ' αὐτῶν τῶν χρόνων τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε ὁ Καρακάλλας εἶχε μεταδώσει τὸ δικαίωμα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου εἰς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους τῆς Ῥώμης, ἡ ὀνομασία τῶν Ἑλλήνων μετεβάλλετο εἰς ὑβριστικὴν ἐπωνυμίαν δηλοῦσαν τοὺς ἀρχαίους ἐθνικούς, τοὺς εἰδωλολάτραις κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Χριστιανούς ὑπηκόους τῶν δῆθεν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων τῶν καθεζομένων ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλ' ὅμως οἱ πολῖται ἐκείνοι τοῦ Βυζαντίου οἱ οὕτω λησμονήσαντες καὶ μεταλλάξαντες τὸ ἴδιον ἐθνικὸν ὄνομα, ὅπερ ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως, δὲν συναπέβαλον καὶ τὴν ιδέαν τοῦ ἐθνικοῦ, ὡς μαρτυροῦσι μακροὶ καὶ περιπετειώδεις, ἐνδοξοὶ καὶ πολλαῖς νικηφόροι ἀγῶνες.

Ἡ ἐθνικὴ δ' ἐκείνη ἀντίθεσις, ἣν διατρανοῦσιν αἱ σελίδες πάσης τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας, ἐμφαίνεται ἰδίως ζωηρὰ ὡς πρὸς τοὺς Ἰσαύρους, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Σλάβους, τοὺς Φράγκους, τοὺς Καταλωνίους, τοὺς Σαρακηνούς, τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς Ὀθωμανούς.

Γνωστὸν εἶνε, ὅτι τὸ ὄνομα τῶν Ἰσαύρων φέρει μία τῶν κραταιοτάτων καὶ ἐνδοξοτάτων βυζαντιακῶν δυναστειῶν, ἧς ἰδρυτὴς ὑπῆρξεν ὁ ἐπὶ τὸν βυζαντιακὸν θρόνον τῷ 716 ἀναβάς Λέων ὁ Γ'. Τοῦ μεγάλου τούτου εἰκονομάχου ἡ ἱστορία διεφύλαξε τὴν ἐπωνυμίαν Ἰσαυρος, ὅφ' ἦν εἶνε γνωστός. Ἀλλ' ὅμως ὁ Λέων εἶχε μὲν πιθανώτατα γονεῖς Ἰσαύρους, ἀλλ' εἶνε γέννημα τῆς Γερμανικῆς, πόλεως κειμένης ἰκανῶς μακρὰν τῆς Ἰσαυρίας ἐν τῇ Κομμαγηνῇ κατὰ τὰ σύνορα τῆς Καππαδοκίας. Καὶ ὅμως οἱ εἰκονολάτραι ἐμνήσθησαν τῆς πατρίδος τῶν γονέων αὐτοῦ ὄχι τόσον χάριν ἀκριβείας, ἀλλὰ μάλλον ἐφ' ὕβρις καὶ πρὸς ὀνειδισμόν, ἐπειδὴ οἱ Ἰσαυροὶ ἦσαν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος περιβόητοι ἐπὶ ληστεία καὶ κακοτροπία. Οὐδ' ἐλησμονοῦν οἱ Βυζαντινοὶ, ὅτι ἡ χώρα ἐκείνη τῶν δυσυποτάκτων ληστῶν, καθ' ὧν ἄλλοτε καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀγωνισθῆ, εἶχε παράσχει οὐ μικρὰ πράγματα εἰς τὴν βυζαντιακὴν βασιλείαν ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. Ἄλλως δὲ καὶ κατόπιν, δύο καὶ ἡμισὺν αἰῶνα πρὸ τοῦ εἰκονομάχου Λέοντος, εἶχεν ἀναβῆ τὸν βυζαντιακὸν θρόνον τραχὺς καὶ δυσεμορφος τῆς Ἰσαυρίας γόνος, ἔχων τὴν μορφήν βαρβαρικὴν ὡς καὶ τὸ ὄνομα, ὁ Τρασκάλισσαῖος ὁ γαμβρὸς Λέοντος τοῦ Β', ὁ γνωστός ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα Ζήνων. Αἱ δὲ μισηταὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ζήνωνος ἀναμνήσεις καθίστανον ἔτι ἀπεχθέστερον παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς τὸ ὄνομα τῶν καὶ ἄλλως ἀπεχθῶν εἰς αὐτοὺς Ἰσαύρων, ὅπερ δικὴν κηλίδος ἠέλησε τρόπον τινὰ νὰ ἐπικολλήσῃ ἡ φατρία τῶν εἰκονοφίλων εἰς τὸν γενναίως ἀναλαθόντα τὴν κατάργησιν τῶν εἰκόνων.

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ

«Στῆς θάλασσας ἀπάνω τὰ νερά
Ένας τεχνίτης μὲ μυαλό καὶ γνώση
Μεγάλο ἀγῶνα εἶχε μιὰ φορά
Παλάτι ξακουστό νὰ θεμελιώσῃ.»

Ἐόριξε πέτρες, μάρμαρα, βουνά·
Ὶρίζονε βράχος φοβερός στὸν πάτο·
Ὁ βράχος ἀνεβαίνει τώρα· νὰ
Ποῦ βγαίνει καὶ παλάτι ἀπ' τὰ κάτω.

Ἐτσι καὶ σύ, μ' ὄλη τὴν τρικυμιά.
Στὰ βάθια τῆς ψυχῆς μας νὰ Ὶζώσῃς,
Στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, ποῦ εἶναι μιὰ,
Παλάτι φοβερό νὰ θεμελιώσῃς.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΧΡΥΣΟΚΑΡΑΒΟΣ¹

Διήγημα Ἐδγάρδου Πόου.-Μετάφρ. Ε. Δ. Ροῖδου.

— Ἀνάβα πρῶτον ἕως τὴν ἄκραν τοῦ
κορμού καὶ τότε σε λέγω. Πάρε μαζί σου
τὸν κάραβον.

— Τὸν κάραβον, ἀρέντη; ἀνέκραξεν ὁ
Δίας ὑπισθοδρομῶν μετὰ τρόμου. Τί νὰ
τὸν κάμω ἐπάνω εἰς τὸ δένδρον; Ἐπειτα
τὸν φοβοῦμαι.

— Ἄν φοβῆσαι νὰ ἐγγίσης τὸ νεκρὸν
καὶ ἀκίνδυνον τοῦτο ζώφρον, τότε κράτησέ
το ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ κορδονίου. Ἄν δὲν
θελήσῃς νὰ τὸν πάρῃς θ' ἀναγκασθῶ νὰ
σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι μὲ αὐτὴν τὴν ἀξίνη.

— Τί ἔχεις πάλιν μαζί μου, ἀρέντη;
ἀπάντησεν ὁ Δίας, ἐν-
τραπείς διὰ τὸ φόβον
του. Οὔτε τὸ μαμουῖνι
φοβοῦμαι οὔτε τίποτε.
Δῶσέ μου το.

Ταῦτα λέγων ἔλαβε
τὸν κάραβον ἀπὸ τὴν
ἄκραν τοῦ κορδονίου καὶ

ἤρχισε ν' ἀναρρίχεται.

Τὸ λείριον εἶναι ἀναμφισβητήτως τὸ με-
γαλοπρεπέστατον δένδρον τῶν ὀσάν τῆς
Ἄμερικῆς. Ἐφ' ὅσον εἶναι νέον, ὁ κορμός
του εἶναι λειότατος, ἀφοῦ ὅμως γηράσῃ
ὁ φλοιὸς αὐτοῦ γίνεται τόσο τραχύς καὶ
ὀζώδης, ὥστε ἡ ἀναρρίχσις εἶναι πράγ-
ματι πολὺ εὐκολωτέρα παρ' ὅσον φαίνε-
ται. Ὁ Δίας δὲν ἐβρόνδνε νὰ φθάσῃ μέχρι
τῆς πρώτης διακλαδώσεως εἰς ὕψος ἐξή-
κοντα περίπου ποδῶν.

— Ποῦ πρέπει τώρα νὰ ὑπάγω; ἠρώ-
τησε τὸν Λεγρᾶν.

— Ἀνάβα ἀκόμη ἀπὸ τὸ μέρος αὐτοῦ
τοῦ μεγάλου κλάδου.

Ὁ Δίας ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάβασιν
χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν, μέχρις οὗ ἔγεινεν
ἄφαντος εἰς τὸ φύλλωμα τοῦ δένδρου, ὅτε
ἠρώτησε καὶ πάλιν.

— Πρέπει ν' ἀναβῶ ἀκόμη;

— Εἰς ποῖον ὕψος εὐρίσκεσαι;

— Εὐρίσκομαι τόσο ὑψηλά, ὅπου δια-
κρίνω τὸν οὐρανὸν ἀπὸ μέσῃ ἀπὸ τὰ φύλλα.

— Μὴ κυττάζῃς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ σκύ-
ψε καὶ μέτρησε πόσους κλάδους ἐπέρασες.

— Ἐνα, δύο, τρεῖς, τέσσαρας, πέντε.
Ἐξῆ κλάδους, ἀρέντη.

— Ἀνάβα, ἀκόμη ἕνα.

Μετ' ὀλίγον ἀντήχησε πάλιν ἡ φωνὴ
τοῦ Δία, ἀναγγέλλοντος ὅτι ἔφθασε τὸν
ἔβδομον κλάδον.

— Τώρα, Δία, εἶπεν ὁ Λεγρᾶν μετὰ
προφανοῦς συγκινήσεως προσπάθησε νὰ προ-
χωρήσῃ ὅσον εἶνε δυνατόν πρὸς τὴν ἄκραν
αὐτοῦ τοῦ κλάδου. Ἄν ἰδῆς ἐκεῖ τίποτε
παράξενον, μοῦ τὸ λέγεις.

Αἱ τοιαῦται διαταγαὶ διέλυσαν τὰς τε-
λευταίας μου ἀμφιβολίας περὶ τῆς φρενο-
θλαβείας τοῦ φίλου μου, τὸν ὅποιον ἔπρεπε
νὰ εὔρω τρόπον νὰ ἐπαναφέρω εἰς τὴν οἰ-
κίαν του. Τὰ σκέψεις μου διέκοψεν ἡ φωνὴ
τοῦ μαύρου κρίζοντος:

— Δὲν ἤμπορῶ νὰ προχωρήσω περισ-
σότερον ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ κλαδί, εἶναι
ξερό καὶ σαρκιασμένο.

— Δοκίμασέ τον μὲ τὸ μαχαῖρί σου διὰ
νὰ ἰδῆς ἂν εἶναι τὸ ξύλον ὅλως διόλου σα-
πημένον.

— Μάλιστα σαπημένον. Ὅχι ὅμως ὅσον
ἐνόμιζα. Νεμίζω ὅτι θὰ ἤμπορούσα νὰ προ-
χωρήσω ἀκόμη ὀλίγον. Ἄλλὰ μονάχος.

— Τί ἐνοεῖς μὲ τὸ μονάχος;

— Ἐνοῶ τὸν κάραβον, ὅπου εἶναι πολὺ
βαρὺς. Ἄν τὸν ἄφινῃ, τὸ κλαδί θὰ ἤμπο-
ρούσε νὰ σηκώσῃ μόνον τὸ ἰδικόν μου βάρος.

— Σιωπή, ἀνότητε. Ἄν ἀφίσης τὸν κάρ-
αβον νὰ πέσῃ, θὰ σὲ πνίξω. Προσπάθησε
νὰ φθάσῃς ἕως τὴν ἄκραν τοῦ κλάδου καὶ
θὰ σὲ δώσω ἕνα τάληρον ὅταν καταβῆς.

— Θὰ προσπαθῆσω. Τώρα εὐρίσκομαι
σχεδὸν εἰς τὴν ἄκραν. Ἄλλὰ τί βλέπω
Θεέ μου!

— Τί βλέπεις; ἀνέκραξεν ὁ Λεγρᾶν
τρέμων ἐκ τῆς συγκινήσεως.

— Βλέπω ἕνα κεφάλι νεκροῦ, τοῦ ὁποίου
ἔφαγαν τὰ πουλιὰ
ὅλον τὸ κρέας. Ἐνα
κάτασπρο κρανίον.

— Καλὰ λέγεις,
ἕνα κρανίον. Ἄλλὰ
πῶς εἶναι προσηλω-
μένον εἰς τὸ δένδρον.

— Εἶναι καρφω-
μένο μὲ ἕνα μεγάλο καρφί.

— Πολὺ καλῶ. Τώρα, Δία, πρόσεξε
νὰ κάμῃς ὅτι σοῦ εἶπῶ.

— Προσέχω, ἀρέντη.

— Κύτταξε νὰ εὔρῃς τὸ ἀριστερὸ μάτι
τοῦ κρανίου.

— Δὲν ἤμπορῶ νὰ διακρίνω ποῖον ἀπὸ
τὰ δύο εἶναι τὸ ἀριστερόν.

— Διότι εἶσαι βλάξ. Ἐμπορεῖς τοῦλα-
χιστον νὰ διακρίνῃς τὸ ἀριστερὸ σου χέρι.

— Τὸ ἀριστερὸ μου χέρι εἶναι ἐκεῖνο μὲ
τὸ ὅποιον πελεκῶ τὰ ξύλα.

— Μάλιστα, διότι εἶσαι ζερός. Λεῖπον
τὸ ἀριστερὸ σου μάτι εἶναι τὸ ἀπ' ἐπάνω

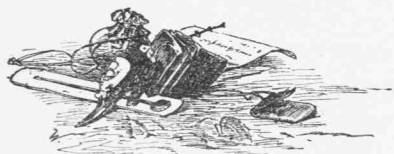

Τῆς δὲ πρὸς τοὺς Σλάβους ἀντιπαθείας
τῶν Βυζαντινῶν τρανότατον παράδειγμα
φέρεται συνήθως τὸ παρὰ Κωνσταντίνῳ
τῷ Πορφυρογεννήτῳ *γαρασδοειδῆς ὄψις*
ἔσθλαβωμένη. Ἡ πολυθρύλητος αὕτη ὕβρις
ἐλέγη κατὰ τὸν αὐτοκράτορα ὑπὸ περι-
βοήτου τινὸς γραμματικοῦ, τοῦ Εὐφημίου,
πρὸς Πελοποννήσιον καυχώμενον ἐπὶ τῇ
εὐγενείᾳ αὐτοῦ. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ Λάκων
Νικήτας Ὶνδοάκιος ὁ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Σο-
φίᾳ πενθερὸς Χριστοφόρου τοῦ υἱοῦ τοῦ αὐ-
τοκράτορος Ὶωμανοῦ. Ποικίλαι ὑπῆρξαν
αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ ἐπιθέτου *γαρασδοειδῆς*,
ὅπερ τινὲς μὲν θέλουσι συνώνυμον τοῦ *γα-
δαροειδῆς*, ἄλλοι δὲ παράγουσιν ἐκ τοῦ
σλαβικοῦ *γορσδ* τοῦ σημαίνοντος τὸν πο-
νηρὸν, τὸν ἐπίτριπτον, ἄλλοι πάλιν θεω-
ροῦσι σημαῖνον ὄψιν ζωροαστρικὴν καὶ τις
τέλος τῶν ἡμετέρων ἐπειράθη νὰ ἐρμη-
νεύσῃ ἐκ τῆς μανιατικῆς λέξεως *σγάρσδο*,
σημαινουσῆς ἐρυθρὰν ταινίαν ἣν φέρουσιν
ἐπὶ τοῦ ἱματίου μετὰξὺ τῆς ὀσφύος καὶ
τῶν ποδῶν αἱ γυναῖκες ὧν ζῶσιν οἱ ἄν-
δρες. Ἄλλ' ὅπως ὀδήσῃ καὶ ἂν ἐξηγηθῇ
τὸ ὕβριστικὸν ἐπίθετον, ἀναμφήριστον εἶνε,
ὅτι ὁ γραμματικὸς Εὐφημῖος ἠθέλησε νὰ
ἐγκολάσῃ στίγμα εἰς τὸν Νικήταν ἐπὶ δυσ-
γενείᾳ, ἄτε καταγόμενον ἐκ τῆς Πελο-
ποννήσου, ἣν κατεῖχον κατὰ μέγα μέρος
Σλάβοι ἀπὸ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ
Κοπρωνύμου. Ὁ πενθερὸς τοῦ Χριστοφόρου
ἠλέγγετο ὡς ἔχων ἐπίτριπτον *σλαβόμου-
τρον*, διὰ νὰ ἐκφρασθῶ οὕτω. Καὶ ὅμως
περιεργότατον εἶνε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καθ' οὗ
ἐξετοξεύθη αὕτη ἡ ὕβρις, ἦτο ἀξιώτατος
μὲν τῆς βασιλικῆς κηδεστίας, λογιώτατος
δὲ καὶ ἐντριβέστατος περὶ τὸν Ἑλληνα
λόγον, ὡς ἠθλοδειχθῆ ἐκ τῆς παρ' ἐμοῦ
μετὰ βραχῶν χρόνον ἐκδόθησμένης συλλο-
γῆς ἀνεκδότων αὐτοῦ ἐπιστολῶν. Μόνον
δὲ ἡ δυσμένεια, εἰς ἣν περιῆλθεν ἐν τῇ
βυζαντιακῇ αὐλῇ, ἀγαγούσα τέλος καὶ εἰς
ἐξορίαν αὐτοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως,
ἐξηγεῖ τὴν ἐξύβρισιν αὐτοῦ παρὰ τοῦ Εὐ-
φημίου, ἐξ ἧς ἐν καὶ μόνον πασιφανῶς
ἐξάγεται, ἡ πρὸς τοὺς Σλάβους περιφρο-
νησις τῶν Βυζαντινῶν.

Τοὺς δὲ Βουλγάρους, ὧν οἱ μακροὶ ἀγῶ-
νες πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς περιέχουσι σκη-
νάς δραματικωτάτας, εἶος ὁ θάνατος τοῦ
αὐτοκράτορος Νικηφόρου, οὗ τὸ κρανίον
ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν νικητὴν Κροῦμμον ὡς
ἐπιτραπέζιον κύπελλον, καὶ αἱ νίκαι Βα-
σιλείου τοῦ ἐπικληθέντος Βουλγαροκτόνου,
πολλαχῶς ψέγουσιν οἱ Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ
ὡς ἀπίστους καὶ παρασπόνδους. Ἄλλὰ
παροιμιακὴν φράσιν ἐξενεχθεῖσαν κατ' αὐ-
τῶν ἐφ' ὕβρει ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν γνωρίζω.

[Ἐπεταὶ συνέχεια]

ΣΤΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

¹ Ἴδε σελ. 133.